

KURPIE

Najważniejsi w dziejach

Ostrołęka 2014

Wstęp

Marszałek Józef Piłsudski powiedział, iż „Naród, który nie szanuje i nie ceni swojej przeszłości, nie zasługuje na szacunek terażniejszości i nie ma prawa do przyszłości”.

Pragniemy, aby niniejsza publikacja była dowodem na to, iż my - Kurpie niezwykle cenimy sobie naszą historię i na niej pragniemy budować naszą terażniejszość. Tylko czasami zastanawiamy się, czy jeszcze nie za mało dbamy jednak o pamięć o naszej przeszłości.

Kiedy znajdziemy się na Kaszubach lub Podhalu i wpatrzymy się w nazwy szkół, parków, ulic, rond i placów - zauważymy rzecz znamionną. Oto patronami są tam bardzo często osoby związane z tamtejszymi regionami.

Na Kurpiach o dziwo jest inaczej. Owszem tu i ówdzie znajdziemy szkołę czy ulicę z lokalnym i zasłużonym dla Kurpiów patronem, ale nie jest to zjawisko powszechne.

Gdzie tkwi przyczyna takiego stanu rzeczy? Czy Kurpie nie mają godnych, własnych patronów? Czy to niechęć do lokalnych bohaterów czy ich nieznajomość? Czy brak poczucia własnej wartości? Trzeba taki stan rzeczy zmienić. To jeden z celów tego wydawnictwa.

Jest to książka o najważniejszych osobach w dziejach regionu kurpiowskiego. I tych urodzonych i mieszkających na Kurpiach, tzw. pniokach i tych osobach, tzw. krzokach, dla których Kurpie stały się drugą ojczyzną i tych Kurpiach, którzy rzućeni przez los w świat, w nowych środowiskach postawą i pracą, nie zapominając o swoich kurpiowskich korzeniach, budowali przyszłość Polski i świata. A wreszcie i tych, którzy ani będąc urodzonymi Kurpiami, ani nie mieszkając na Kurpiach, swoją pracą przyczynili się do rozwoju i promocji regionu kurpiowskiego.

Można śmiało powiedzieć, iż jest to książka o kurpiowskich bohaterach. Jest to książka o ludziach, którzy obrazowo mówiąc „szablą, pługiem bądź piórem” sprawili, że Kurpie weszli w XXI wiek z własną historią i kulturą oraz ugruntowaną tożsamością.

Jesteśmy z nich dumni. Winniśmy im wielki szacunek, jeśli chcemy, żeby nas Kurpiów szanowano i abyśmy jako Kurpie i jako Polacy mieli prawo do przyszłości. Te osoby musimy znać. Musimy poznać ich dokonania, aby wiedzieć, że Kurpie, że nasza mała ojczyzna, to nie jakiś tam skrawek anonimowej ziemi, to nie jakaś tam nawet część Mazowsza, tylko region ważny subiektywnie i obiektywnie dla nas Kurpiów i dla Polski.

Musimy mieć świadomość, że Kurpie – to region i ludzie pięknie i trwale wpisani w historię Polski, wierni królom polskim, walczący o niepodległość Polski we wszystkich wojnach i powstaniach. To region i ludzie z zachowaną do dziś oryginalną kulturą, pięknymi strojami, bogatymi obyczajami i własnym dialektem. To region z wybitnymi osobami, które kreowały historię nie tylko naszego regionu, ale również całej Polski i świata.

O nich jest ta książka. Bardziej album niż tradycyjna książka biograficzna, ponieważ staraliśmy się przedstawić dzieje kurpiowskich bohaterów w sposób barwny i obrazowy.

Jednocześnie jest to książka o historii Kurpiów, pokazująca dzieje regionu kurpiowskiego przez pryzmat historii najważniejszych osób, które te dzieje tworzyły. Może będzie w niedalekiej przyszłości ważnym bodźcem i jednym z wielu źródeł do napisania klasycznej historii Kurpiów.

Książka niniejsza jest także wypełnieniem planów ojca regionalizmu kurpiowskiego Adama Chętnika, który zaczął zbierać materiały do wydawnictwa o ludziach zasłużonych dla Kurpiów. A znał takich wielu, osobiście i z historii. Z poczuciem tożsamości musiało na Kurpiach być i wówczas różnie, skoro napisał: „(...) wielu ciemnych ludzi gniewa się za to, gdy ich kto nazwie "Puszczakiem" lub tym bardziej "Kurpiem". Prawda, że ta druga nazwa jest późniejsza i nie bardzo właściwa, że się jednak przyjęła i utarła w mowie, to trzeba się z nią zgodzić i nie obrażać za to. Z historii naszej przeszłości wiemy już, że Kurp to nie zbrodniarz ani tchórz jaki, ale człowiek pracowity i Polak dobry, który życia swego brzydkim czynem nie splamił, tchórzem nie był, a Ojczyznę swą kochał i krew za nią przelewał w potrzebie”.

Chcieliśmy, aby wydawnictwo, które trzymacie Drodzy Czytelnicy w rękach, było jak najbardziej wiarygodne i obiektywne w wyborze osób zasłużonych dla regionu kurpiowskiego. W tym celu kontaktowaliśmy się z wieloma osobami i środowiskami, znającymi kulturę, historię i współczesność Kurpiów. Staraliśmy się także szeroko nagłośnić ideę przygotowywanej publikacji, aby każdy mógł zgłosić osobę, która jego zdaniem powinna znaleźć się w niniejszej publikacji. Założyliśmy też na wstępnym etapie tworzenia wydawnictwa, iż nie będzie w nim biogramów osób żyjących. Oczywiście wybór postaci był trudny i ostateczną decyzję podjął zespół redakcyjny. Ograniczenie stanowiła też objętość książki, stąd udało się nam zaprezentować tylko niecałe pięćdziesiąt postaci. Najczęściej nurtującą nas kwestią było właśnie ograniczenie podyktowane objętością książki. Nieustannie zadawaliśmy sobie pytania, czy pominięcie tej lub innej postaci nie jest błędem i czy przez to książka będzie spełniać główny zakładany cel, czyli prezentować jak najbardziej szerokie spektrum postaci związanych z regionem kurpiowskim.

W trakcie tworzenia publikacji nasuwała nam się także stale myśl, iż chyba jednak to wydawnictwo nie wyczerpie listy postaci zasłużonych dla naszego regionu i że być może książka, którą Państwu oddaliśmy w ręce jest dopiero pierwszą częścią.

Ażeby zapewnić najlepszy poziom tekstów oraz ich wiarygodność o napisanie poszczególnych biografii poprosiliśmy wielu autorów – autorytetów w prezentowanych dziedzinach. Stąd powstały teksty napisane w różnych stylach, o różnym sposobie prezentacji, co powinno być walorem książki. Udało nam się dotrzeć do członków rodzin naszych bohaterów i świadków ich życia oraz działalności, odszukaliśmy unikalne zdjęcia i dokumenty.

Pragniemy serdecznie podziękować wszystkim, którzy pomogli nam stworzyć to wydawnictwo. Dziękujemy autorom, którzy podzielili się z nami swoją wiedzą, dziękujemy współpracownikom oraz instytucjom i osobom, które wsparły nas finansowo: Powiatowi Ostrołęckiemu, Miastu Ostrołęka, Nadleśnictwu Nowogród, Nadleśnictwu Ostrołęka, Nadleśnictwu Parciaki, Nadleśnictwu Myszyniec, Kurpiowskiemu Bankowi Spółdzielczemu w Myszyńcu, firmom OMIS, SANPROD i SIZER.

Marszałek Józef Piłsudski powiedział: „Naród, który traci pamięć, przestaje być Narodem – staje się jedynie zbiorem ludzi czasowo zajmujących dane terytorium.”

Mamy skromną nadzieję, że wydawnictwo to, poprzez poznanie najważniejszych osób w dziejach Kurpiów, pozwoli nam - Kurpiom w zachowaniu pamięci, tożsamości i dumy.

A czytelnikom z innych regionów pozwoli poznać dzieje niezwykłych ludzi, którzy przez zasługi dla Kurpiów, wpisali się pięknie w dzieje Polski i świata.

Mirosław Grzyb
Prezes Związku Kurpiów